

פרשת מקץ

נושא השבוע: ברכת הארץ

מה הפרשה

• **יוסף עולה לגדולה** – פרעה חלם שני חלומות ולא מצא להם פותר, ואז זכר שר המשקים את יוסף. הוא סיפר לפרעה מה שארע לו בבית הסוהר ופרעה שלח לקרוא ליוסף. יוסף פתר את חלומותיו של פרעה ויעץ לו איך להינצל מהסכנה הצפויה לכל העם בשנות הרעב שיבואו. פרעה שם את יוסף על כל ארץ מצרים. וכך בשנות השובע הכין יוסף מזון ובשנות הרעב מכר למצרים את הבר שאגר באסמים.

• **יוסף ואחיו נפגשים במצרים** – בעקבות הרעב ירדו בני יעקב למצרים. אבל לא הכירו את יוסף. יוסף העמיד פנים שהוא חושד בהם בריגול ודרש את בנימין. לפני שעזב הניח גביע זהב באמתחתו והאשים אותו בגניבה. הוא פסק שהגנב ישאר אצלו כעבד.

נושא השבוע

חלקה השני של פרשת מקץ עוסק **בפגישתם** הדרמטית של יוסף ואחיו. בעקבות הרעב ירדו אחי יוסף למצרים כדי לקנות מזון והגיעו אל יוסף השליט. הוא הכירם אך הם לא הכירו אותו. יוסף העמיד פנים, ו"חשד" בהם שהם **מרגלים**. הוא ביקש לבחון אותם בכך שיביאו את אחיהם הקטן בנימין, ובינתיים השאיר אצלו את שמעון. האחים שבו לארץ וסיפרו כל זאת לאביהם. יעקב כמובן סירב. אולם, משגבר הרעב והאוכל אזל נאלצו הבנים לרדת למצרים ולקחו עימם את **בנימין**. לפני צאתם הינחה אותם אביהם לקחת איתם מנחה מ"**זמרת הארץ**" – ממיטב פרי הארץ. הם לקחו עימם "**נכאת צרי ולוט**" – שהם מיני שרף של צמחים שמהם הפיקו תמרוקים, בשמים, ותרופות, **דבש** - יש לשער שמדובר בדבש תמרים ולא בדבש דבורים, וכן **בטנים ושקדים** - הבטנים הם כנראה הפרי שנקרא ביוונית פיסטקיון, בספרות חז"ל - **אפסתקין ובערבית** (השם המוכר לנו יותר - פוסטוק חלבי).

פרשת

המילה "**זמר**" ("זמרת הארץ") המופיעה בפסוקי הפרשה, בוודאי אין משמעותה שיר, וזאת על פי ההקשר. ההקשר מלמד אותנו כי מדובר **במיטב תנובתה של הארץ** - צרי, דבש, בטנים שקדים ועוד. אולם, בהקשר זה אין מילה אחרת במקרא שתתן לפירוש זה תמיכה. לכן מנסה הפרשנות המדעית לאתר שורשים דומים **בשפות שמיות** אחרות. פירושו של **רש"י** מסתמך על התרגום הארמי לתורה, המתרגם לפי ההקשר "**מהמשובח שבארץ**", ומוסיף **רש"י** בדרך דרשנית "**שהכל מזמרים עליו כשהוא בא לעולם**". רבי **מנחם מנדל מקוצק**, השייך ל**זרם החסידי**, מפרש על פי רחשי ליבו, **הזמירות** הן במרכז הווייתם של החסידים ועל כן הוא מוצא אותם גם במנחה ששלח יעקב ליוסף.

נושאים לדיון:

- מהו השיר ששרים כשבאים **הפירות** המשובחים לעולם? כתבו שיר הלל לפירות הארץ. או לחילופין: כתבו "שיר במתנה" לחבריכם.
- מה כיף יותר לקבל לדעתכם "שיר במתנה" או מתנה ממש?

מ ד ר ש

סיפור זה הוא אחד בסדרה של סיפורים על **עושרה** של ארץ ישראל בתקופת התלמוד. בכל הסיפורים בולטת **ההגזמה** בתיאורים, אף כי סביר להניח שהיתה אכן מציאות של **עושר ושפע** שהיוותה בסיס להגזמה זו.

סיפור זה מאופיין בכך שהוא מצייר בבהירות ביטוי מקראי שכיה: "ארץ **זבת חלב ודבש**". הדבש – דבש תאנים, היה מקובל מאד בארץ ישראל של אז.

אם כן, מה היתה **מטרתם** של סיפורים אלו? ומדוע התחרו ביניהם החכמים בתיאורים על **הארץ המבורכת** כל כך? מה עוד, שסביר להניח כי הסיפורים שהם סיפרו לא תיארו את המציאות בזמנם משום שאם אכן היו לכל אדם תאנים נוטפות **דבש** או אפרסקי ענק וחטים גדולות ככליות (כמו במדרשים אחרים), לא היה כל יחוד בסיפורים הללו...

נראה כי סיפורים אלו מביעים **נוסטלגיה** לארץ ישראל של פעם שכן **הגעגועים** הם מקור **גוזמה** שכיה. הזיכרון לדבר אהוב **מעוות** ומשנה את המציאות האמיתית שהיתה ויוצר זיכרון חדש. בנושא זה ניתן לעסוק עם התלמידים: תקופת הגן או כיתה א' יכולה להיתפש בעיניהם כקסומה וקלה, ללא מחויבויות. מעטים **יזכרו** את התסכול שבהיותם קטנים או את הבכי שבגן וכדומה.

כמו כן מבטאים הסיפורים את האמונה ב**ייחודה של הארץ** מכל הארצות. בתקופה שבה אנשים חשבו שעדיף לחיות בבבל שבה הייתה קהילה גדולה, ולא בישראל, ניסו חכמים להעלות את חניה של ארץ ישראל – ממש כמו משרד התיירות המתאר נופים יפים כדי למשוך תיירים לארץ.

נקודה לדיון:

- האם מותר להגזים בשביל מטרות כאלו? האם אלו שקר וגוזמה?

ה ש י ר

נושא השבוע הנבחר היה **ברכתה של הארץ** – והוא התבסס על צוויו של יעקב לבניו לקחת עימם למצרים "מזמרת הארץ" כלומר **ממבחר פירותיה** של הארץ. השיר "ארץ" מבטא את **מעלותיה** של ארץ ישראל ואת הדברים בהם התברכה. אך הוא מפרט **לאו דווקא** את פירותיה של הארץ - ניתן להזמין את התלמידים לבדוק אילו מעלות מפורטות **בשיר** (השמש, נופי הארץ וים הכינרת) – חשוב להדגיש כי גם נתונים אלו הם בגדר מעלות של ארץ, ההופכות את המגורים בה ל**נעימים** יותר.

